

Nr 417.

Av herr **Staxäng m. fl.**, *angående viss ändring i gällande bestämmelser rörande jordbrukets maskinlånefond.*

I årets statsverksproposition under kapitalbudgeten, statens utlåningsfond, har beträffande jordbrukets maskinlånefond icke något nytt kapitaltillskott föreslagits av Kungl. Maj:t.

Beträffande lånefondens kapitaltillgång har lantbruksstyrelsen i skrivelse till Kungl. Maj:t anfört följande:

»Lantbruksstyrelsen har under budgetåren 1941/42 och 1942/43 beviljat lån ur jordbrukets maskinlånefond med 895 000 respektive 1 336 000 kronor. Under den hittills tilländalupna delen av budgetåret 1943/44 ha lån beviljats från fonden med sammanlagt 507 000 kronor. Enligt uppgift från statskontoret uppgick den till utlåning disponibla kapitaltillgången den 1 juli 1943 till 2 507 500 kronor, varav 2 498 000 kronor utgjorde reservation å anvisade anslag. Under budgetåren 1943/44 och 1944/45 beräknas inflyta amorteringar med omkring 500 000 respektive 550 000 kronor. För ifrågavarande verksamhet torde sålunda — under förutsättning att Kungl. Maj:t medger, att nyssnämnda reservation må under budgetåret 1944/45, i den mån den ej dessförinnan disponerats, användas för ifrågavarande ändamål — under återstoden av innevarande budgetår ävensom under nästkommande budgetår ett belopp av sammanlagt omkring 3 050 000 kronor kunna beräknas stå till förfogande.»

Efter förslag av lantbruksstyrelsen har Kungl. Maj:t hemställt att sådan ändring i gällande lånevillkor bör genomföras, att lån för anskaffande av tvättmaskin må beviljas jämväl då icke enbart jordbrukare avses skola delta i maskinens användning, under förutsättning dock att minst 80 procent av antalet anmälda deltagare äro jordbrukare.

Enligt grunderna för denna fond, vilka meddelats i Svensk författningssamling nr 401/1938, skola lån utlämnas till antingen sammanslutning eller enskild person för anskaffande av jordbruksmaskiner, som avses skola användas *gemensamt* för flera jordbruksenheter.

Lånefondens har huvudsakligast utnyttjats för inköp av tröskverk, traktorer med arbetsredskap och självbindare. Efter särskilda medgivanden från riksdagens sida ha fondens lånemedel även använts för anskaffande av linrivningsmaskiner samt för tvättmaskiner för gemensam användning.

Det är en allmän uppfattning att denna lånefond verksamt bidragit till det mindre jordbrukets rationalisering. Fonden kan emellertid icke med nuvarande bestämmelser utnyttjas för den enskilde jordbrukarens maskininköp för *endast eget bruk*. En generell utvidgning av lånefondens bestämmelser i sådant syfte är icke heller tillräddig ur ekonomisk synpunkt eller med hänsyn till att en dyrbar arbetsmaskin bör utnyttjas under så många arbetstimmar som möjligt.

Emellertid finnas vissa maskiner, som måste fastmonteras i byggnaderna och även i övrigt icke lämpa sig för en gemensamhetsanvändning. Hit höra

mjölkmaskinsanläggningar, hö- och sädeshiss samt sådana arbetsbesparande hushållsmaskiner, vilka husmodern på landsbygden använder i dagligt bruk och vilkas höga pris ofta utgöra ett hinder för deras anskaffande. Det finns även jordbruk som ligga så avlägset att det bereder dem avsevärda svårigheter att gemensamt med andra inköpa t. ex. husbehovskvarn och självbindare. I fråga om mjölkkningsarbetet och arbetet med skördens bärgning tvingas det mindre jordbruket att arbeta under mycket tyngre förhållanden än vad som är fallet på det större jordbruket med dess även här längre drivna rationalisering. Var och en som har kommit i kontakt med det mindre jordbrukets arbetsförhållanden inser vilken avsevärd lättnad särskilt för kvinnorna en mjölkmaskinsanläggning innebär. Det har i sådana fall helt enkelt inneburit att jordbrukarhustrun befriats från mjölkkningsarbetet. Vad detta betyder för husmodern är lätt att föreställa sig, då i många jordbrukarhem husmodern ensam får uträtta allt arbete inom hemmet. Då enbart dessa senare sysslor ofta äro för henne allt för betungande är en anskaffning av arbetsbesparande maskiner även på detta område en tvingande nödvändighet. Hemarbetets behov härvidlag torde vanligen komma i sista hand och för dessa blir det därför ingenting över.

Åtgärder av denna art torde kunna anses som ett led i de åtgärder, som med tanke på landsbygdens avfolkning måste vidtagas för att underlätta arbetet inom jordbruket. Detta kan icke ske med mindre än att även det mindre jordbruket kan ges nödvändig maskinell utrustning.

Vi hemställa därför om sådan förändring av gällande bestämmelser i jordbrukets maskinlånefond, att för inköp av mjölkmaskinsanläggning, hö- och sädeshissanordning samt arbetsbesparande hushållsmaskiner för den enskilde jordbrukarens *eget bruk* lån skall kunna utlämnas från ifrågavarande maskinlånefond. Vidare att denna utvidgning av lånebestämmelserna bör gälla för inköp av även andra maskiner, då lånesökandens jordbruk ligger så beläget, att stor svårighet föreligger för gemensamhetsanvändning.

Då lantbruksstyrelsen under budgetåret 1942/43 beviljat lån med 1 336 000 kronor och lånefondens disponibla tillgång under nästkommande budgetår beräknas bliva 3 050 000 kronor, torde även med av oss föreslagen ändring av lånevillkoren någon kapitalivestering i fonden icke vara erforderlig.

Med stöd av vad vi ovan anfört få vi hemställa,

att riksdagen måtte besluta om erforderlig ändring av gällande författning för jordbrukets maskinlånefond i enlighet med de synpunkter som ovan anförts.

Stockholm den 22 januari 1944.

C. Oscar Nolin.

Ragnar Sveningsson.

Ernst V. Staxäng.

Ebon Andersson

i Stockholm.

Folke Kyling.

James I. A. Dickson.

Åke Wiberg.